

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, μετά την επεξεργασία του από την Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια και εξήντα τέσσερα (64) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος των διατάξεων του νόμου.

Διά των ρυθμίσεων του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-19), υπό τον τίτλο «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης», ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη μετονομασία, την οργάνωση και λειτουργία, καθώς και τις αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης, η οποία αντικαθιστά την «Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση («Α.Δ.Ι.Π.»). Η Αρχή ανήκει στις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, έχει διοικητική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Επισημαίνεται ότι αξιολόγηση και διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση από Ανεξάρτητη Αρχή θεσπίσθηκε, για πρώτη φορά, με το άρθρο 10 ν. 3374/2005 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων-Παράρτημα διπλώματος» (Α' 189), με το οποίο ιδρύθηκε η Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Ακολούθησε η μετονομασία της, με το άρθρο 64 ν. 4009/2011 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση.

Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων-Παράρτημα διπλώματος» (Α΄ 195), σε «Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση», με παράλληλη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της.

Προηγήθηκε η σύσταση στο τότε Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Επιτροπής Αξιολόγησης του Έργου των Α.Ε.Ι.», με το άρθρο 24 του ν. 2083/1992, στην παρ. 2 του οποίου είχε ορισθεί ότι το αποτέλεσμα της αξιολόγησης λαμβάνεται υπόψη για την κατανομή ειδικής χρηματοδότησης, πέραν της παγίας, το ύψος της οποίας καθοριζόταν με απόφαση του Υπουργού. Εν συνεχεία, με το άρθρο 1 του ν. 2327/1995 η σχετική αρμοδιότητα περιήλθε στο «Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας», το οποίο ιδρύθηκε ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή υπό την εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ακολούθησαν ο ν. 3374/2005 (Α΄ 189), με τον οποίο ιδρύθηκε η Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση και ο ν. 3549/2007 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α΄ 69), ο οποίος τον συμπλήρωσε στα ανωτέρω ζητήματα και εισήγαγε την υποχρέωση δημοσιότητας και διαφάνειας στη λειτουργία και το έργο των Α.Ε.Ι., ιδίως με τη διαδικτυακή δημοσίευσή τους (άρθρο 18). Τέλος, με τον ν. 4009/2011 (άρθρο 63) συνδέθηκαν οι επιδόσεις των Α.Ε.Ι., όπως αποτυπώνονται σε συγκεκριμένα κριτήρια, δείκτες ποιότητας και αποτελέσματα, με τη δυνατότητα κτήσης πρόσθετης κρατικής χρηματοδότησης, ενώ η κρατική χρηματοδότηση συνδέθηκε με προγραμματικές συμφωνίες της Πολιτείας με τα Α.Ε.Ι. (βλ. και Άγγ. Καραγιάννη, Αξιολόγηση και λογοδοσία στην ανώτατη εκπαίδευση, Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης τ. 18/2012, σελ. 55 επ.).

Ειδικότερα, με τα άρθρα 1 και 2 του νομοσχεδίου μετονομάζεται η Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση («Α.Δ.Ι.Π.») σε «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης» (εφεξής ΕΘ.Α.Α.Ε.) και ορίζεται η αποστολή της, η οποία συνίσταται στη διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΘ.Α.Α.Ε. περιλαμβάνει, ιδίως, α) τη «διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση», την πραγματοποίησή της και την κατανομή της επιχορήγησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, β) «την αξιολόγηση, πιστοποίηση και διασφάλιση της ποιότητας τόσο των προγραμμάτων σπουδών όσο και των Α.Ε.Ι.» (βλ. Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου, σελ. 1). Με τα άρθρα 3 και 4 καθορίζονται τα όργανα διοίκησης της ΕΘ.Α.Α.Ε., και, συγκεκριμένως, α) το Ανώτατο Συμβούλιο, που αποτελεί το ανώτατο διοικητικό όργανο της Αρχής (άρθρο 3 παρ. 1 εδ. α΄), του οποίου ο Πρόεδρος (που είναι και Πρόεδρος της ΕΘ.Α.Α.Ε.) επιλέγεται με απόφαση της Ειδικής Μό-

νιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, κατόπιν πρότασης του Υπουργικού Συμβουλίου, μετά από εισήγηση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 3 παρ. 1 εδ. γ'). β) Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Αρχής (εφεξής Σ.Α.Π.). Το άρθρο 5 ρυθμίζει τα κωλύματα και ασυμβίβαστα για τον διορισμό σε θέση μέλους οργάνου διοίκησης του Ανώτατου Συμβουλίου και του Σ.Α.Π. της Αρχής, το άρθρο 6 καθορίζει τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Ε.Ε.Α.Π., με το άρθρο 7 ορίζονται οι αρμοδιότητες του Ανώτατου Συμβουλίου της Αρχής, το οποίο, μεταξύ άλλων, εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων το πρόγραμμα εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση, τις προγραμματικές συμφωνίες του Υπουργείου με τα Α.Ε.Ι., την ίδρυση, συγχώνευση, κατάτμηση, κατάργηση ή μετονομασία των Α.Ε.Ι. και των επιμέρους ακαδημαϊκών μονάδων τους, την κατανομή του ετήσιου συνολικού προϋπολογισμού επιχορηγήσεων στα Α.Ε.Ι., και παρακολουθεί τη μετάβαση των αποφοίτων των Α.Ε.Ι. στην αγορά εργασίας. Το άρθρο 8 ορίζει τις αρμοδιότητες του Σ.Α.Π., στις οποίες ανήκουν, μεταξύ άλλων, η αξιολόγηση των Α.Ε.Ι. και των επιμέρους ακαδημαϊκών και ερευνητικών μονάδων τους, η πιστοποίηση των κάθε είδους προγραμμάτων σπουδών, η έκδοση οδού πιστοποίησης και αξιολόγησης, η συγκέντρωση των αναγκαίων στοιχείων από τα Α.Ε.Ι., η υποστήριξή τους στον σχεδιασμό των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίησης, η συγκρότηση και ο συντονισμός των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης. Με το άρθρο 9 ορίζεται ότι η πιστοποίηση των Α.Ε.Ι., των μονάδων τους, των προγραμμάτων σπουδών και των εσωτερικών συστημάτων διασφάλισης ποιότητας γίνεται μετά από διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης με συγκεκριμένα αντικειμενικά, εκ των προτέρων δημοσιοποιημένα, ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια και δείκτες. Η απόφαση πιστοποίησης λαμβάνεται από το Σ.Α.Π., κατόπιν υποβολής έκθεσης αξιολόγησης από την Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (Ε.Ε.Α.Π., άρθρο 13). Για την αξιολόγηση, που μπορεί να είναι και θεματική, η Ε.Ε.Α.Π. συντάσσει αντίστοιχη έκθεση, την οποία απευθύνει στα Α.Ε.Ι. και κοινοποιεί στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων. Με το άρθρο 10 ορίζονται τα γενικά κριτήρια πιστοποίησης και αξιολόγησης των Α.Ε.Ι., με το άρθρο 11 ρυθμίζεται η διαδικασία εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησής τους και με το άρθρο 12, η έκδοση των αποφάσεων πιστοποίησης και οι συνέπειές τους. Το άρθρο 13 προβλέπει την ίδρυση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Ε.Ε.Α.Π., η οποία έχει ως αποστολή την εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση των Α.Ε.Ι., των μονάδων, των προγραμμάτων και των συστημάτων τους. Το άρθρο 14 αναφέρεται ειδικότερα στο Πρόγραμμα Εθνικής Στρατηγικής για την

ανώτατη εκπαίδευση, που εγκρίνεται ανά τετραετία από τον Υπουργό Παιδείας, κατόπιν εισήγησης της ΕΘ.Α.Α.Ε. Το άρθρο 15 θεσπίζει συμφωνίες προγραμματικού σχεδιασμού των Α.Ε.Ι. με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού για την ανώτατη εκπαίδευση, οι οποίες εκτελούνται σε ετήσια βάση και αναφέρεται στο περιεχόμενό τους, στο οποίο ανήκει, μεταξύ άλλων, η εξειδίκευση των λειτουργικών δαπανών, των επενδύσεων και του προσωπικού των Α.Ε.Ι., καθώς και στην παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Με το άρθρο 16 ρυθμίζεται η κατανομή της δημόσιας επιχορήγησης στα Α.Ε.Ι. Ειδικότερα, ορίζεται ότι το 80% της τακτικής επιχορήγησης στα Α.Ε.Ι. κατανέμεται συμφώνως προς τα αναφερόμενα κριτήρια, ενώ το 20% της τακτικής επιχορήγησης κατανέμεται βάσει ορισμένων δεικτών ποιότητας και επιτευγμάτων, στους οποίους επιλέγει κάθε Α.Ε.Ι. να αξιολογηθεί. Το άρθρο 17 αναφέρεται στην εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση στην οποία υποβάλλεται η ΕΘ.Α.Α.Ε. καθώς και στη χρηματοδότησή της. Με το άρθρο 18 ρυθμίζεται η λειτουργία της Αρχής, η οποία επικουρείται από διοικητική και επιστημονική υπηρεσία, καθώς και η διάρθρωση, οργάνωση, λειτουργία και στελέχωση των υπηρεσιών αυτών. Το άρθρο 19 εισάγει τα Κέντρα Αριστείας, τα οποία μπορεί να είναι Α.Ε.Ι. ή μονάδες τους, που αναδεικνύονται σε Κέντρα Αριστείας για να επιβραβευθούν για τις πρακτικές ποιότητας και καινοτομίας που εφαρμόζουν, βάσει ορισμένων κριτηρίων.

Διά των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 20-27), υπό τον τίτλο «Ειδικό Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) Α.Ε.Ι. και Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων», εισάγονται ρυθμίσεις σχετικώς με τη διοικητική δομή και τις αρμοδιότητες του Επιστημονικού Υπευθύνου, της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης και της Μονάδας Οικονομικής και Διοικητικής Υποστήριξης των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) και των Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων. Επίσης, εισάγονται ρυθμίσεις επί θεμάτων οικονομικής διαχείρισης και αναδιαμόρφωσης των προϋπολογισμών των Ε.Λ.Κ.Ε. Συγκεκριμένως, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 20 αποσαφηνίζεται το εύρος της ευθύνης του Επιστημονικού Υπευθύνου, ο οποίος ορίζεται με απόφαση της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης, συμφώνως προς τον Οδηγό Χρηματοδότησης, καθώς και «[ως προς] τη σκοπιμότητα και επιλεξιμότητα των δαπανών που συνδέονται με την εκτέλεση του φυσικού αντικείμενου του έργου και παρακολουθεί το οικονομικό αντικείμενό του». Ορίζεται, ακόμη, ότι στη Μονάδα Οικονομικής και Διοικητικής Υποστήριξης των Ε.Λ.Κ.Ε. ανήκουν όλες οι αρμοδιότητες που αφορούν, όχι μόνον την οικονομική, αλλά και τη διοικητική διαχείριση των ερευνητικών έργων—προγραμμάτων που εκτελού-

νται μέσω αυτών. Με το άρθρο 21 αναδιατυπώνονται οι διατάξεις για την κατανομή των ετήσιων εσόδων και τη διάθεση των περιουσιακών ταμειακών διαθεσίμων των Ε.Λ.Κ.Ε., και ορίζεται ότι οι χορηγούμενες προκαταβολές δύνανται να πιστώνονται σε οποιοδήποτε αναγνωρισμένο πιστωτικό ίδρυμα της ημεδαπής, εκτός της Τράπεζας της Ελλάδος. Στο άρθρο 22 προβλέπεται ότι καμία δαπάνη δεν δύναται να αναληφθεί ή να πραγματοποιηθεί, αν υπερβαίνει το εγκεκριμένο όριο του συνολικού προϋπολογισμού ενός έργου-προγράμματος, και όχι αν υπερβαίνει τα εγκεκριμένα, ανά κατηγορία δαπανών, όρια του προϋπολογισμού του αντίστοιχου έργου, όπως ισχύει. Ρυθμίζονται, επίσης, ζητήματα αναμόρφωσης του προϋπολογισμού των πραγματοποιούμενων από τους Ε.Λ.Κ.Ε. έργων. Με το άρθρο 23, ως αρμόδιος για την έκδοση, διά απόφασής του, του Κανονισμού που καθορίζει την ειδικότερη διαδικασία ελέγχου, εκκαθάρισης, έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής, και εξόφλησης των διενεργούμενων, μέσω των Ε.Λ.Κ.Ε., δαπανών ορίζεται πλέον ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στο άρθρο 26 προβλέπεται ότι καταχωρίζονται στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) οι αποφάσεις απευθείας ανάθεσης και οι λοιπές πράξεις που αφορούν δαπάνες αξίας ίσης ή μεγαλύτερης του ποσού των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., ενώ η σχετική υποχρέωση καταχώρισης (αποφάσεων απευθείας ανάθεσης και λοιπών πράξεων) αφορά έως σήμερα δαπάνες αξίας ίσης ή μεγαλύτερης του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. Με το άρθρο 27 προστίθεται στο περιεχόμενο του Οδηγού Χρηματοδότησης και Διαχείρισης των Ε.Λ.Κ.Ε. των Α.Ε.Ι. Κώδικας Δεοντολογίας, καλής πρακτικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς, που διέπει τα όργανα διοίκησης των Ε.Λ.Κ.Ε., τα συλλογικά όργανα, τα οποία συγκροτούνται κατόπιν αποφάσεων της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης, και το προσωπικό της Μονάδας Οικονομικής και Διοικητικής Υποστήριξης (Μ.Ο.Δ.Υ.), και παρατείνεται η προθεσμία για την έγκριση του Οδηγού Χρηματοδότησης και Διαχείρισης των Ε.Λ.Κ.Ε. έως τις 30.6.2020.

Στο Κεφάλαιο Γ', που φέρει τον τίτλο «Κρατικό Πιστοποιητικό Πληροφορικής (Κ.Π.Π.)», καθορίζεται η διαδικασία χορήγησης του πιστοποιητικού γνώσης χειρισμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (άρθρα 28-32). Ειδικότερα, διά του άρθρου 28 εξειδικεύεται το γνωστικό αντικείμενο της πιστοποίησης και ορίζονται οι προϋποθέσεις συμμετοχής στις εξετάσεις για την απόκτηση του σχετικού τίτλου. Το άρθρο 29 προβλέπει ότι οι εξετάσεις θα πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικά μέσα και θα λαμβάνουν χώρα στα Κέντρα Ηλεκτρονικών Εξετάσεων (Κ.Η.Ε.). Το άρθρο 30 ρυθμίζει τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες της Εποπτικής Επιστημονικής Επιτροπής, της Επιτροπής Ορ-

γάνωσης Εξετάσεων και της Επιτροπής Εξεταστικού Κέντρου. Διά του άρθρου 31 ρυθμίζεται ο τρόπος καθορισμού της αποζημίωσης των προέδρων, των μελών και των γραμματέων των ως άνω επιτροπών, καθώς και των επιτηρητών και του λοιπού προσωπικού που συμμετέχει στη διαδικασία των εξετάσεων. Διά του άρθρου 32 εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων να ρυθμίσει με απόφασή του ειδικότερα ζητήματα, όπως, παραδείγματος χάριν, την ίδρυση των Κέντρων Ηλεκτρονικών Εξετάσεων (Κ.Η.Ε.) και την καταχώρισή τους σε ειδικό Μητρώο, τους όρους οργάνωσης και διεξαγωγής των εξετάσεων, τη διαδικασία αξιολόγησης και έκδοσης αποτελεσμάτων, και τον τύπο του πιστοποιητικού.

Το Κεφάλαιο Δ΄, υπό τον τίτλο «Λοιπές Διατάξεις», περιλαμβάνει τα άρθρα 33 έως 58. Ειδικότερα, διά του άρθρου 33 αναστέλλεται η έναρξη της εκπαιδευτικής λειτουργίας τριάντα επτά Τμημάτων Α.Ε.Ι., τα οποία ιδρύθηκαν βάσει της νομοθεσίας περί συνεργειών μεταξύ πανεπιστημίων και τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ν. 4559/2018, 4589/2019, 4610/2019). Το άρθρο 34 προβλέπει την εφεξής μη αναγραφή του θρησκευματος και της ιθαγένειας των μαθητών στα πιστοποιητικά σπουδών και τα αποδεικτικά απόλυσης από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Διά του άρθρου 35 τροποποιείται η συγκρότηση της Ειδικής Επιτροπής Αξιολόγησης για την επιλογή Γενικού Διευθυντή των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Το άρθρο 36 ρυθμίζει τη διαδικασία έκδοσης ακαδημαϊκής ταυτότητας για τους σπουδαστές των Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης. Διά του άρθρου 37 τροποποιείται η προβλεπόμενη στο άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 4610/2019 συγκρότηση της Διοικούσας Επιτροπής του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος και ορίζονται οι αρμοδιότητες των μελών του εν λόγω οργάνου. Το άρθρο 38 προβλέπει ότι στον Ε.Λ.Κ.Ε. του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου περιέρχεται εξ ολοκλήρου η διαχείριση των πόρων, οι οποίοι προκύπτουν από τη συμμετοχή των φοιτητών στις δαπάνες του συστήματος της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Στο άρθρο 39 προβλέπεται ότι οι Αναπληρωτές Συντονιστές Εκπαίδευσης εξωτερικού ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων και λαμβάνουν τόσο τις τακτικές αποδοχές τους όσο και το ειδικό επιμίσθιο εξωτερικού. Περαιτέρω, καθορίζονται, εκ νέου, τα τυπικά προσόντα που πρέπει να διαθέτουν οι δημόσιοι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι αποσπώνται στις εκπαιδευτικές μονάδες των περιπτώσεων α΄ και β΄ του άρθρου 3 του ν. 4415/2016. Τέλος, ο αριθμός των ως άνω εκπαιδευτικών, όπως και η ειδικότερη διαδικασία απόσπασής τους, τα κριτήρια και τα όργανα επιλογής των αποσπασμένων, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Διά του άρθρου 40 ρυθμίζεται ο τρόπος αναπλήρωσης

του προϊστάμενου του Τμήματος Εκπαιδευτικών Θεμάτων. Συμφώνως προς το άρθρο 41, το Κρατικό Πιστοποιητικό Πληροφορικής (Κ.Π.Π.) εντάσσεται στα κρατικά πιστοποιητικά. Το Τμήμα Γ΄ Εξετάσεων Κρατικών Πιστοποιητικών ορίζεται ως αρμόδιο για τη διοργάνωση και διενέργεια των ηλεκτρονικών εξετάσεων του ως άνω πιστοποιητικού. Ακόμη, δημιουργείται η υπηρεσία «Αυτοτελής Διεύθυνση Συγκέντρωσης, Υποβολής Παραστατικών και λοιπών θεμάτων», υπαγόμενη στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στο άρθρο 42 παρατίθενται οι κατηγορίες των εκπαιδευτικών στους οποίους δύνανται να ανατίθεται η διδασκαλία του μαθήματος θρησκευτικής εξειδίκευσης «Εικονογραφία» στα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και στα γενικά Εκκλησιαστικά Λύκεια. Με το άρθρο 43 ρυθμίζεται η διαδικασία εισδοχής πολιτών τρίτων χωρών, με σκοπό την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, κατ' απόκλιση της διαδικασίας εισόδου και διαμονής για σπουδές που ισχύει έως σήμερα. Στο άρθρο 44 ρυθμίζονται ζητήματα διάθεσης και απόσπασης μόνιμων εκπαιδευτικών του κλάδου Φυσικής Αγωγής και σε πανεπιστημιακές αθλητικές εγκαταστάσεις και άλλους αθλητικούς χώρους για τη διενέργεια του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής. Το άρθρο 45 προβλέπει, κατ' αρχάς, την έκδοση κοινής απόφασης από τους Υπουργούς Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων αναφορικά με τον καθορισμό της μορφής των πιστοποιητικών, τα οποία χορηγούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) στους τομείς του σταθερού εξοπλισμού ψύξης, κλιματισμού και αντλιών θερμότητας. Περαιτέρω, αντικείμενο της ίδιας κοινής υπουργικής απόφασης αποτελεί η ρύθμιση θεμάτων, όπως η διαδικασία έκδοσης και ανάκλησης των Πιστοποιητικών, η τήρηση Μητρώου των κατόχων Πιστοποιητικών, καθώς και τα ανταποδοτικά τέλη που καταβάλλονται στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. από τους ενδιαφερομένους για τη χορήγησή τους. Το άρθρο 46 προβλέπει την έκδοση κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία, κατ' αρχήν, ρυθμίζει τα σχετικά με τη δωρεάν μεταφορά των εκπαιδευομένων στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, και, σε περίπτωση που αυτή είναι αντικειμενικώς αδύνατη, ορίζει τη δυνατότητα καταβολής μηνιαίας επιδότησης εισιτηρίου. Το άρθρο 47 επιφέρει τροποποιήσεις στις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4559/2018 αναφορικά με τη διαδικασία εισαγωγής στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, καθώς και στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Διά του άρθρου 48 επέρχονται τεχνικού χαρακτήρα τροποποιήσεις στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 43 του ν. 2413/1996, ούτως ώστε να εναρμονισθεί το γράμμα της σχετικής διάταξης, που παρέχει τη δυνατότητα εισαγωγής των διαγραφέντων για λόγους υγείας φοιτητών

των Τμημάτων Λογοθεραπείας στην επόμενη σχολή προτίμησής τους, με την εν τω μεταξύ συντελεσθείσα κατάργηση των τεχνολογικών ιδρυμάτων της χώρας. Στο άρθρο 49 καθορίζονται οι όροι για την πραγματοποίηση ημερήσιων εκπαιδευτικών εκδρομών και επισκέψεων στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ανταλλαγών, και φιλοξενίας ειδικών φορέων στο εσωτερικό. Το άρθρο 50 ορίζει ότι οι τίτλοι των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής γίνονται δεκτοί ως προσόν των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον διαθέτουν αναγνώριση ακαδημαϊκής ισοτιμίας και αντιστοιχίας από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ή απόφαση αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων ή απόφαση αναγνώρισης επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλου σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή τίτλο σπουδών για κλάδο εκπαιδευτικού. Παρόμοια ρύθμιση περιλαμβάνει το ίδιο άρθρο και για τους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών και τα διδακτορικά διπλώματα της αλλοδαπής, τα οποία γίνονται δεκτά είτε με αναγνώριση της ακαδημαϊκής ισοτιμίας μέσω Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. είτε με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας συναφούς αντικειμένου με εκπαιδευτικό κλάδο. Το άρθρο 51 παρέχει τη δυνατότητα υποβολής ανέκκλητης δήλωσης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος νομοθετήματος, στους φοιτητές του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής οι οποίοι επιθυμούν να ολοκληρώσουν τον πρώτο κύκλο σπουδών του Τμήματος Τ.Ε.Ι. προέλευσής τους και να λάβουν τον αντίστοιχο τίτλο σπουδών. Διά του άρθρου 52 προστίθεται στις απαριθμούμενες περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτώματων των μελών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των ΑΕΙ η παράλειψή τους να ενημερώσουν τον Κοσμήτορα της Σχολής για ασκούμενη επιχειρηματική δραστηριότητα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 23 παρ. 2 του ν. 4009/2011. Με το άρθρο 53 ρυθμίζονται ζητήματα στελέχωσης των μουσικών και καλλιτεχνικών σχολείων, μέσω μετάθεσης ή απόσπασης μόνιμων εκπαιδευτικών μουσικής ή καλλιτεχνικής παιδείας. Με το άρθρο 54 ρυθμίζονται θέματα βαθμολόγησης και εξέτασης μαθητών της Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου και της Δ΄ τάξης τετραετούς Εσπερινού Γενικού Λυκείου που έχουν φοιτήσει κατά τα προηγούμενα διδακτικά έτη σε σχολεία του εξωτερικού. Διά του άρθρου 55 ρυθμίζεται εκ νέου το καθεστώς μεταθέσεων των πολύτεκνων εκπαιδευτικών. Συμφώνως προς το άρθρο 56, η ημερομηνία της 30ής Ιανουαρίου, θρησκευτικής εορτής των Τριών Ιεραρχών, παύει να συμπεριλαμβάνεται στις ημέρες σχολικής αργίας, και καθιερώνεται ως ημέρα πραγματοποίησης εορταστικών εκδηλώσεων. Διά του άρθρου 57 ορίζεται ότι με την έκδοση κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται οι αποδοχές των τελούντων σε αναστολή μελών Δ.Ε.Π., οι οποίοι τοποθετούνται ως Πρόεδροι, Αντιπρόεδροι και εν γένει

διοικούντες σε Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., και, παραλλήλως, δύναται να προβλεφθεί η καταβολή πρόσθετης αποζημίωσής τους για οδοιπορικά ή έξοδα μετοίκησης. Στο άρθρο 58 προβλέπεται τριετής αποκλεισμός (από τους πίνακες κατάταξης διορισθέντων ή προσληφθέντων εκπαιδευτικών) των εκπαιδευτικών και μελών του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) του άρθρου 17 του ν. 3699/2008 και του Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) του άρθρου 18 του ν. 3699/2008, οι οποίοι διορίζονται στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν αναλαμβάνουν υπηρεσία ή, αναλαμβάνουν υπηρεσία και, μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση του Φ.Ε.Κ. διορισμού τους, παραιτούνται.

Το Κεφάλαιο Ε΄, υπό τον τίτλο «Μεταβατικές και Καταργούμενες Διατάξεις», περιλαμβάνει τα άρθρα 59 έως 64. Ειδικότερα, το άρθρο 59 περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις που αφορούν το πρώτο Κεφάλαιο του νομοσχεδίου. Το άρθρο 60 περιέχει τις μεταβατικές διατάξεις του δεύτερου Κεφαλαίου του νομοσχεδίου, που αφορούν, ιδίως, τις δαπάνες των Ε.Λ.Κ.Ε. των Α.Ε.Ι., των ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και των Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων οι οποίες διενεργήθηκαν κατά παρέκκλιση των διατάξεων των ισχυόντων άρθρων 60 έως 63 του ν. 4485/2017, και την υπαγωγή των ρυθμίσεων των άρθρων 50 έως 68 και 87 του ν. 4485/2017 στην αρμοδιότητα του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Το άρθρο 61 χορηγεί τη δυνατότητα συμμετοχής στις εξετάσεις για την απόκτηση του Κρατικού Πιστοποιητικού Πληροφορικής αποκλειστικώς στους μαθητές οι οποίοι είτε ολοκλήρωσαν, ως μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου του σχολικού έτους 2018-2019, είτε πρόκειται να ολοκληρώσουν, κατά το τρέχον σχολικό έτος, το σχετικό πιλοτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Το άρθρο 62 περιλαμβάνει τις μεταβατικές διατάξεις του τέταρτου Κεφαλαίου του νομοσχεδίου. Στο άρθρο 63 περιλαμβάνονται οι καταργούμενες διά του παρόντος διατάξεις. Διά του άρθρου 64, τέλος, ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 7 παρ. 3

Συμφώνως προς την ανωτέρω διάταξη, το Ανώτατο Συμβούλιο μπορεί να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων την ολική ή μερική αναστολή της επιχορήγησης Α.Ε.Ι., εάν αυτό δεν παρέχει εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος το απαιτούμενο υλικό πληροφόρησης και την απαραίτητη τεκμηρίωση για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Αρχής.

Συναφώς επισημαίνεται η παρεμφερής διάταξη του άρθρου 5 παρ. 5 του ν. 3549/2007 (Α΄ 69), συμφώνως προς την οποία, «Εάν, με ευθύνη του Α.Ε.Ι.,

δεν υπάρξει τετραετές ακαδημαϊκό-αναπτυξιακό πρόγραμμα, αναστέλλεται κάθε κρατική χρηματοδότηση προς το Α.Ε.Ι., με εξαίρεση τους πόρους για τη μισθοδοσία όλων των κατηγοριών προσωπικού, για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και για τη φοιτητική μέριμνα». Συμπερίληψη ανάλογης εξαίρεσης, ιδίως για τη μισθοδοσία του προσωπικού και τη φοιτητική μέριμνα, μπορεί να συνεκτιμηθεί και εν προκειμένω από τον νομοθέτη.

2. Επί του άρθρου 18

Συμφώνως προς την παρ. 1 του ως άνω άρθρου, η ΕΘ.Α.Α.Ε. υποστηρίζεται από διοικητική και επιστημονική υπηρεσία, στην οποία προΐσταται ο Γενικός Διευθυντής. Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι ο Γενικός Διευθυντής της ΕΘ.Α.Α.Ε. διορίζεται με απόφαση του Προέδρου της Αρχής, μετά από έγκριση της Επιτροπής της Π.Υ.Σ. 33/2006, όπως ισχύει, είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και λαμβάνει αποδοχές που καθορίζονται συμφώνως προς τις διατάξεις του ν. 4354/2015 (Α' 176).

Κρίνεται σκόπιμο να διευκρινίζουν οι ανωτέρω ρυθμίσεις αν ο Γενικός Διευθυντής έχει ορισμένη θητεία και ποιας χρονικής διάρκειας είναι αυτή.

Αντίστοιχη διευκρίνιση φαίνεται να χρειάζεται και για τον Διευθυντή Μελετών και Ερευνών του Κέντρου Μελετών και Ερευνών της παρ. 7 του ως άνω άρθρου.

3. Επί του άρθρου 34

Με την εισαγόμενη ρύθμιση απαλείφονται τα στοιχεία του θρησκευματος και της ιθαγένειας από τα πάσης φύσεως πιστοποιητικά (σπουδών, μετεγγραφής, κάρτες φοίτησης μετακινούμενων μαθητών, αποδεικτικά απόλυσης), τα οποία χορηγούνται σε μαθητές που φοίτησαν στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση πριν από τη δημοσίευση του υπό ψήφιση νομοσχεδίου. Σκοπό της σχετικής ρύθμισης, συμφώνως και προς το περιεχόμενο της αιτιολογικής έκθεσης, αποτελεί η εναρμόνιση του τύπου των ως άνω εγγράφων με εκείνα που θα εκδίδονται από το σχολικό έτος 2019-2020 και δεν θα συμπεριλαμβάνουν πλέον τα πεδία «θρήσκευμα» και «ιθαγένεια».

Σημειώνεται συναφώς ότι, όπως κρίθηκε από τη νομολογία (1759/2019, 1760/2019 ΣτΕ Ολ.), η αναγραφή του θρησκευματος στους ανωτέρω τίτλους παραβιάζει το άρθρο 13 παρ. 1 του Συντάγματος καθώς και τα άρθρα 9 και 14 της ΕΣΔΑ, περιέχει δε επεξεργασία ευαίσθητου προσωπικού δεδομένου, χωρίς να υπάρχει νόμιμος σκοπός (βλ. τα άρθρα 2 περ. β, 4 παρ. 1 περ. α και β του ν. 2472/1997 και 5 παρ. 1 περ. α' και β' και 9 παρ. 1 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ) (ΕΕ) 2016/679). Ειδικότερα, με την 1759/2019 ΣτΕ Ολ. κρίθηκε ότι η ελευθερία της θρησκευτικής συνεί-

δησης, με την οποία προστατεύεται προεχόντως το ενδιάθετο φρόνημα του ατόμου αναφορικάς με το θείο από κάθε κρατική επέμβαση, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και το δικαίωμα του ατόμου να μην αποκαλύπτει το θρήσκευμα που ακολουθεί ή τις θρησκευτικές εν γένει πεποιθήσεις του, και ότι καμία κρατική αρχή ή κρατικό όργανο δεν επιτρέπεται να επεμβαίνουν στον απαραίσιμο, κατά το Σύνταγμα, χώρο αυτό της συνείδησης του ατόμου και να αναζητούν το θρησκευτικό του φρόνημα, πολύ δε περισσότερο να επιβάλλουν την εξωτερική των πεποιθήσεων του ατόμου αναφορικάς με το θείο. Συνεπώς, η αναγραφή του θρησκειώματος σε δημόσια έγγραφα, όπως, εν προκειμένω, το απολυτήριο, τα αποδεικτικά σπουδών και τα πιστοποιητικά σπουδών του γυμνασίου, συνιστά παραβίαση του άρθρου 13 του Συντάγματος. Ομοίως, κρίθηκε ότι η αναγραφή του θρησκειώματος παραβιάζει και τις διατάξεις των άρθρων 9 και 14 της ΕΣΔΑ (πρβλ. ΕΔΔΑ Σοφινάντουλος κ.λπ. κατά Ελλάδος, 12.12.2002 επί του παραδεκτού, 1988/02, 1997/02, 1977/02, Sinan Isik κατά Τουρκίας, 2.2.2010, 21924/05, Grzelak κατά Πολωνίας, 15.6.2010, 7710/02, Wasimuth κατά Γερμανίας, 17.2.2011, 12884/2003).

Ήδη, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) έχει κρίνει στην υπ' αριθμ. 28/2019 (Γ/ΕΞ/6010/04-09-2019) απόφασή της ότι η αναγραφή του θρησκειώματος και της ιθαγένειας στα στοιχεία που τηρούνται στο σχολείο, στους τίτλους και πιστοποιητικά σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στο πληροφοριακό σύστημα «myschool», καθώς και η ύπαρξη αντίστοιχων πεδίων στα σχετικά έντυπα, ανεξαρτήτως του αν είναι προαιρετική η συμπλήρωσή τους, δεν είναι νόμιμες. Για τον λόγο αυτό, εξ άλλου, κάλεσε το Υπουργείο Παιδείας να απόσχει από τις ως άνω πράξεις επεξεργασίας δεδομένων των μαθητών. Νομική βάση της ως άνω απόφασης της ΑΠΔΠΧ είναι το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και το δικαίωμα της προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση των προσωπικών δεδομένων, κατά τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 9Α του Σ., καθώς και την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 παρ. 1 του Σ. και το άρθρο 9 της ΕΣΔΑ, σε συνδυασμό με το ειδικότερο δικαίωμα του άρθρου 2 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Τέλος, συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 2 περ. α' και β' του ν. 2472/1997, καθώς και του άρθρου 9 παρ. 1 του ΓΚΠΔ (ΕΕ) 2016/679, το θρήσκευμα αποτελεί ευαίσθητο δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, η καταχώρισή του σε αρχείο και η εν γένει επεξεργασία του υπόκεινται στις ρυθμίσεις του ν. 2472/1997 και του ΓΚΠΔ. Η Αρχή επεσήμανε συναφώς ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο, για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών

αυτών, καθώς και να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας.

4. Επί του άρθρου 36

Το άρθρο 36 επεκτείνει τη ρύθμιση της περ. γ' του άρθρου 53 του ν. 4009/2011 αναφορικά με τη φοιτητική μέριμνα και, ειδικότερα, τη δυνατότητα έκδοσης ακαδημαϊκής ταυτότητας και ως προς τους σπουδαστές των Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης. Η ως άνω διάταξη παρέχει στους προπτυχιακούς φοιτητές, τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και τους υποψήφιους διδάκτορες, αφενός, διευκολύνσεις για τις μετακινήσεις τους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και, αφετέρου, τα αναγκαία μέσα για την πολιτιστική τους καλλιέργεια και ψυχαγωγία. Με την ίδια διάταξη του ν. 4009/2011 χορηγείται εξουσιοδότηση προς τους Υπουργούς Οικονομικών, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Πολιτισμού και Τουρισμού για την έκδοση Κ.Υ.Α. η οποία θα καθορίζει τους ειδικότερους όρους και τις προϋποθέσεις που αφορούν τις σχετικές παροχές. Το άρθρο 36 του υπό συζήτηση νομοσχεδίου εισάγει ρύθμιση για αναλογική εφαρμογή της ως άνω διάταξης ως προς τους σπουδαστές των Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.Τ.Ε.) και, ταυτοχρόνως, προβλέπει νέα εξουσιοδοτική διάταξη, βάσει της οποίας ο Υπουργός Τουρισμού θα καθορίζει με απόφασή του τη διαδικασία έκδοσης της ακαδημαϊκής ταυτότητας για τους εν λόγω σπουδαστές.

Παρατηρείται, συναφώς, ότι ο νόμος 4009/2011 αφορά τη δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας και διεθνοποίηση των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και δεν επεκτείνεται σε ζητήματα που αφορούν τον χώρο της ανώτερης εκπαίδευσης. Όπως, εξ άλλου, κρίνει παγίως η νομολογία, κατά τις διατάξεις του Συντάγματος, η ανώτατη και η ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση ανήκουν μεν στην τρίτη βαθμίδα, διακρίνονται δε σαφώς ως προς την αποστολή και την οργάνωσή τους (Φ. Σπυρόπουλος, Ξ. Κοντιάδης, Χ. Ανθόπουλος, Γ. Γεραπετρίτης (Επιμ.), Σύνταγμα, Κατ' άρθρο ερμηνεία, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2017, σ. 400).

Κατά τα ανωτέρω, η αποσπασματική υπαγωγή των σπουδαστών των Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης στις πρόνοιες των υπουργικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί συμφώνως προς την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 53 του ν. 4009/2011 ενδέχεται να προκαλέσει ερμηνευτικές δυσχέρειες, δοθέντος ότι οι σχετικές διατάξεις αφορούν τους φοιτητές των τριών κύκλων σπουδών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης. Η εκδοθεί-

σα, εξ άλλου, Φ.5/114196/Β3/4.10.2011 ΚΥΑ (Β΄ 2234), όπως έχει τροποποιηθεί διά της Φ.5/593259/Β3/13.8.2012 ΚΥΑ (Β΄ 2377), προβλέπει ότι δικαιούχοι της ακαδημαϊκής ταυτότητας είναι φοιτητές του πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου σπουδών των Α.Ε.Ι. Συνεπώς, για λόγους ασφαλείας δικαίου, κρίνεται σκόπιμο να προσδιορισθεί ειδικότερα το περιεχόμενο της εξουσιοδότησης προς τον Υπουργό Τουρισμού, ο οποίος διατηρεί την εποπτεία των παραγωγικών σχολών τουριστικής εκπαίδευσης αναφορικώς με τη διαδικασία έκδοσης της ακαδημαϊκής ταυτότητας για τους σπουδαστές των Α.Σ.Τ.Ε.

5. Επί του άρθρου 45

Στο άρθρο 45 αναγράφεται, εκ παραδρομής, η φράση «Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματισμού Προσανατολισμού», αντί του ορθού «Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού».

6. Επί του άρθρου 50

Το άρθρο 50 τροποποιεί τη διάταξη που αφορά τη διαδικασία κατάταξης, κατόπιν προκήρυξης του Α.Σ.Ε.Π., υποψηφίων για πλήρωση θέσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως ορίζεται στην παρ. 5 του άρθρου 54 του ν. 4589/2019. Ειδικότερα, η διατύπωση του άρθρου 54 «Για τη διακρίβωση των υψηλών ακαδημαϊκών προσόντων του προσωπικού» αντικαθίσταται από τη φράση «Για τη διακρίβωση των προσόντων του προσωπικού». Επιπροσθέτως, το άρθρο 50 προβλέπει ότι τα πτυχία που χορηγούνται από εκπαιδευτικά ιδρύματα της αλλοδαπής γίνονται δεκτά εφόσον συνοδεύονται είτε από αναγνώριση ακαδημαϊκής ισοτιμίας και αντιστοιχίας από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., είτε από απόφαση αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων κατ' εφαρμογήν του π.δ. 38/2010 ή απόφαση αναγνώρισης επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλου σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή τίτλο σπουδών για κλάδο εκπαιδευτικού.

Παρατηρείται επ' αυτού ότι το π.δ. 38/2010 ενσωμάτωσε την Οδηγία 2005/36/ΕΚ (Ε.Ε. αριθ. L 255/30.9.2005). Συμφώνως προς τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 4 του π.δ. 38/2010, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4635/2019, «Η αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλου τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τρίτης χώρας με αυτόν που απονέμεται στο πλαίσιο του ημεδαπού εκπαιδευτικού συστήματος, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 2 του παρόντος,

παρέχει στο δικαιούχο τη δυνατότητα να αποκτήσει στην Ελλάδα πρόσβαση και να ασκήσει συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα ως μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος με τις ίδιες προϋποθέσεις και όρους με τους κατόχους συγκρίσιμων τίτλων του ημεδαπού εκπαιδευτικού συστήματος, εκτός των περιπτώσεων που απαιτούνται αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα και ιδίως για θέσεις καθηγητών Α.Ε.Ι., ερευνητών και ειδικού επιστημονικού προσωπικού». Συνεπώς, μετά την προτεινόμενη από το υπό συζήτηση νομοσχέδιο απόφαση των λέξεων «υψηλών ακαδημαϊκών προσόντων» από τη διάταξη που ορίζει τα προσόντα των υποψηφίων εκπαιδευτικών, προκύπτει ότι δεν θα υφίσταται εφεξής περιορισμός στις θέσεις αυτές για τους κατόχους επαγγελματικής ισοδυναμίας, εφόσον δεν θα υπάγονται πλέον στις εξαιρετικές περιπτώσεις που απαιτούν αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα.

Η υποχρέωση των κρατών-μελών να αναγνωρίζουν τις επαγγελματικές ικανότητες, τις οποίες πιστοποιεί τίτλος σπουδών που έχει αποκτηθεί σε άλλο κράτος-μέλος, ερείδεται ευθέως στο πρωτογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ειδικότερα, στις διατάξεις που προστατεύουν την ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων και την ελευθερία εγκατάστασης (βλ. Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 19.4.2019 επί του νομοσχεδίου «Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις», ν. 4610/2019).

Επισημαίνεται ότι η αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων που αποκτήθηκαν σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της αλλοδαπής διακρίνεται σε ακαδημαϊκή και επαγγελματική (βλ. Π. Πουλή, Δίκαιο Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, 2009). Η Οδηγία 89/48/ΕΟΚ ήταν η πρώτη που καθιέρωσε γενικό σύστημα αναγνώρισης διπλωμάτων και, ιδίως, αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων για τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Ακολούθησε η Οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, η οποία θέσπισε ένα συμπληρωματικό γενικό σύστημα αναγνώρισης των επαγγελματικών σπουδών, με σκοπό να καλυφθούν τα επίπεδα εκπαίδευσης, τα οποία δεν καλύπτονταν από το σύστημα της Οδηγίας 89/48/ΕΟΚ, ενώ οι σχετικές ρυθμίσεις κωδικοποιήθηκαν στην Οδηγία 2005/36/ΕΚ. Σημειώνεται ότι ως νομοθετικώς ρυθμιζόμενο επάγγελμα ορίζεται η επαγγελματική δραστηριότητα ή το σύνολο επαγγελματικών δραστηριοτήτων των οποίων η ανάληψη, η άσκηση ή ένας από τους όρους άσκησης εξαρτάται από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων (βλ., σχετικώς, Πλιάκο Α., Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: θεσμικό και ουσιαστικό

δίκαιο, 2018, σελ. 500 επ. και Ειδική Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, Αναγνώριση Αλλοδαπών Τίτλων Σπουδών και Επαγγελματικά Δικαιώματα, 2019).

Με τους ν. 4093/2012 και 4111/2013 προστέθηκαν στο π.δ. 38/2010 διατάξεις αναφορικώς με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία της αναγνώρισης επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλων τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης. Με τις προστεθείσες διατάξεις καθορίσθηκε η διαδικασία για την αναγνώριση της επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλων τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης, πρώτου και δεύτερου κύκλου σπουδών και διδακτορικού τίτλου, που έχουν αποκτηθεί σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οποίοι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36/EK περί αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων. Συνέπεια της κατά τα ανωτέρω αναγνώρισης της επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλου τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι, κατά τη διατύπωση της παρ. 3 του άρθρου αυτού, ότι παρέχεται στους δικαιούχους η δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στην άσκηση συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα, μόνον όμως υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις υπό τους οποίους παρέχεται η δυνατότητα αυτή στους κατόχους συγκρίσιμων τίτλων που απονέμονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (ΣτΕ 1931/2019, Τμήμα Δ').

Παραλλήλως, συμφώνως προς τη Γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (αριθμ. 66/2016, 22.3.2016), κάτοχοι τίτλων τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης που απονέμονται από ιδρύματα τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από σπουδές πραγματοποιηθείσες εν όλω ή εν μέρει στους αναφερόμενους στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3696/2008 παρόχους υπηρεσιών μη τυπικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης, δύνανται να διορισθούν ή μεταταγούν σε θέσεις του Δημοσίου Τομέα κατηγορίας ΠΕ, εφόσον στους ως άνω τίτλους έχει αναγνωρισθεί η επαγγελματική ισοδυναμία προς τίτλους τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης ημεδαπών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης.

Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, γίνεται δεκτό από τη νομολογία ότι η αναγνώριση των τίτλων σπουδών διέπεται από σύστημα ημιαυτόματης ισοτιμίας των διπλωμάτων, δοθέντος ότι το δίπλωμα δεν αναγνωρίζεται για την εσωτερική επιστημονική του αξία, το επίπεδο σπουδών και τις θεσμοθετημένες προϋποθέσεις για την ακαδημαϊκή αναγνώριση του τίτλου, αλλά αναλόγως με την πρόσβαση που επιτρέπει σε συγκεκριμένο επάγγελμα στην χώρα όπου αποκτήθηκε (βλ. ΣτΕ 4880/2012, 3286/1989). Έτσι, οι ΣτΕ 2770-

2771/2011 Ολ. έκριναν ότι η υποχρέωση του κράτους υποδοχής να λαμβάνει υπ' όψη του τους «κοινοτικούς» τίτλους, ούτε αυτόματη αναγνώρισή τους συνιστά, ούτε περιορισμό της αποκλειστικής, κατά τη Συνθήκη, αρμοδιότητας των κρατών μελών να καθορίζουν τα ίδια τη μορφή, το περιεχόμενο και το επίπεδο της οικείας εκπαίδευσης, ελλείψει δε σχετικής εναρμόνισης, και τα επιθυμητά για το συγκεκριμένο επάγγελμα προσόντα. Όπως αναφέρεται συναφώς, η ανάγνωση των άρθρων 149 και 150 ΣυνθΕΚ (νυν 165 και 166 ΣυνθΕΕ) υποδεικνύει τη διάκριση μεταξύ της εκπαίδευσης και της πολιτικής για την παιδεία, αφενός, και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, αφετέρου, με την πρώτη να αποτελεί αντικείμενο εθνικής αρμοδιότητας, και τη δεύτερη, κοινοτική πολιτική (βλ. Μ. Κουσκούνα, Εφαρμογές Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου ΙΙΙ, Αναγνώριση τίτλων σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, Αθήνα- Κομοτηνή 2003, σελ. 94-95).

7. Επί του άρθρου 58

Με το άρθρο 58 του νομοσχεδίου προστίθεται στο άρθρο 62 του ν. 4548/2019 νέα παράγραφος 5Α, συμφώνως προς το εδάφιο α' της οποίας οι εκπαιδευτικοί και μέλη του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) του άρθρου 17 του ν. 3699/2008 και του Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) του άρθρου 18 του ν. 3699/2008, οι οποίοι διορίζονται στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης «και δεν αναλαμβάνουν υπηρεσία ή αναλαμβάνουν υπηρεσία και, μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση του ΦΕΚ διορισμού, παραιτούνται, αποκλείονται από τους διορισμούς και τις προσλήψεις κατά το σχολικό έτος που διανύεται κατά την ανακοίνωση του διορισμού και τα δύο επόμενα σχολικά έτη». Συμφώνως, δε, προς την Αιτιολογική Έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο, «[η] εν λόγω ρύθμιση είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία των σχολείων».

Δημιουργείται, εν προκειμένω, προβληματισμός ως προς το αν ο επί διετία αποκλεισμός των ως άνω κατηγοριών εκπαιδευτικών από τη δυνατότητα εκ νέου διορισμού, εξαιτίας μη ανάληψης υπηρεσίας ή παραίτησης εντός έτους από τον διορισμό, τελεί σε σχέση συνάφειας και καταλληλότητας προς τον επιδιωκόμενο σκοπό της «εύρυθμη[ς] λειτουργία[ς] των σχολείων», καθώς και αν υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του εν λόγω στόχου μέτρο, δεδομένου, μάλιστα, ότι δεν εξετάζεται αν αυτός ο όρος, της μη ανάληψης, δηλαδή, υπηρεσίας ή της εντός έτους από τον διορισμό παραίτησης του εκπαιδευτικού, συντρέχει ένεκα λόγων που δύναται να κριθούν αντικειμενικώς δικαιολογημένοι (λ.χ., ένεκα λόγων ανωτέρας βίας ή εξαιρετικά σοβαρών οικογενειακών λόγων).

Χρήζει, τέλος, διευκρίνισης αν ο κατά τα ως άνω αποκλεισμός επεκτείνεται και στις προσλήψεις σε θέσεις αναπληρωτών εκπαιδευτικών και μελών Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π.

Αθήνα, 20 Ιανουαρίου 2020

Οι εισηγητές
Αλέξανδρος Κεσσόπουλος
Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης
Αθηνά Κοντογιάννη
Επιστημονικοί Συνεργάτες
Λεμονιά Φραγκή
Ειδική Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών